

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

S Z E M L E

A HÁZTARTÁSÖKONÓMIA

A FAO Európai Mezőgazdasági Bizottságának Háztartásökonómiai Munkacsoportja 1969 szeptemberében Rómában konferenciát tartott, melyen a háztartásökonómiai távlati tervezés, a nemzetközi háztartásökonómiai intézet létrehozása kérdéseiről, valamint a háztartásökonómia keretén belül folyó fogyasztónevelés és a parasztasszonyok társadalmi-gazdasági helyzetét felmérő háztartásökonómiai kutatómunka eredményeiről számoltak be.

A konferencián Európa országainak képviselőiben agráregyetemek háztartásökonómiai tanszékvezető professzorai, tudományos kutatóintézetek munkatársai, minisztériumok háztartásökonómiai osztályának vezetői stb. vettek részt.

A FAO Háztartásökonómiai Munkacsoportja néhány éve alakult, s működési területe, illetve feladatköre a következő:

1. Összegyűjti, összesíti és értékeli a háztartásokra vonatkozó információkat, és ennek alapján tanácsot nyújt a FAO-tagországok kormányainak háztartásökonómiai szervezet kialakítására, az ezzel kapcsolatos szolgáltatások megszervezésére, fejlesztésére és alkalmazására; különleges szolgáltatásokat nyújt a kormányoknak a háztartás-gazdálkodással, háztartásökonómiával foglalkozók képzésében és oktatásában, elősegíti a háztartásökonómiai kutatómunkát; segíti a kormányokat a kutatási eredmények alkalmazásában, programok kidolgozásában és értékelésében.

2. Tanulmányozza, elemzi és előkészíti a szervezet általános elképzeléseihez szükséges, a háztartások szociális és gazdasági helyzetével foglalkozó dokumentációt.

3. Támogatja a kormányokat a háztartásökonómiai, nevelési és képzési programok kidolgozásában és az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programjával, a Világ-élelmészeti Programmal, az Éhség Elleni Kampánnyal és a Távlati Világtervvel kapcsolatban, nemzeti és regionális szemináriumokat és tanfolyamokat szervez a háztartásökonómiával foglalkozók számára, ideértve az iskolai és főiskolai tanárokat, településfejlesztési szakembereket.

4. Kiadványokat készít elő a háztartásökonómiáról és annak módszertani kérdéseiről. Megfelelő technikai, oktatási segéd-eszközöket és tananyagot dolgoz ki a helyi adottságok figyelembevételével; információkat terjeszt háztartásökonómiai programokról.

5. Kapcsolatot tart fenn az UNESCO-val a háztartásökonómiai oktatási és képzési intézmények kérdésében, továbbá az Egyesült Nemzetek Településtervezési Bizottságával a településtervezés és a háztartások szociális és gazdasági helyzetének kérdésében. Együttműködik más szervezetekkel, ideértve az Európai Mezőgazdasági Bizottságot, az Afrikai Gazdasági Bizottságot és több más, nem kormány szintű szervezetet.

Az európai országok jórésze túljutott a háztartásnak úgynevezett „konyhai” kérdésként való kezelésén: *a háztartásokat a nemzetgazdaság legkisebb üzemének tekintik, mely munkaerővel, gazdasági javak termelésével és szolgáltatásokkal járul hozzá a nemzetgazdasági termelő-folyamatokhoz. Minthogy az össz fogyasztás $\frac{2}{3}$ része is a háztartásokhoz mint legfőbb fogyasztókhoz kerül, a háztartások a piaci folyamatok áramkörének is egyik legfontosabb alkotóelemét képviselik.* A nemzetgazdaság szempontjából nem közömbös tehát, hogy a legkisebb üzem hogyan gazdálkodik a hozzá áramló javakkal és az sem, hogy magatartásával a piac alakulását hogyan befolyásolja. Nemzetgazdasági érdek fűződik ahhoz, hogy a háztartásokat a lehető legmesszebb menően támogassák, gazdálkodási színvonalát fejlesszék és ezzel az országok gazdasági, kulturális és társadalmi fejlesztését szolgálják.

Történetileg az ment végbe háztartásüzemi szinten, ami néhány évtizeddel ezelőtt vállalati szinten megindult: a business management szemlélet tudatossá válása, munkatani, munkalélektani, vezetéslélektani, human relations stb. aspektusok előtérbe kerülése. Ugyanúgy Amerikából indult el ez a folyamat is mint az előbbi.

Mindezeknek tudatában és hatására tulajdonképpen három szinten valósult meg a háztartásüzem gazdaságpolitikai és társadalompolitikai támogatása:

1. *Az oktatás szintjén.** Elemi iskoláktól egyetemi tanszékekig bevezették a háztartásgazdálkodási tantárgyak oktatását. Európa nyugati részén általános iskolai kötelező tantárgy.

A hagyományos háztartásvezetési tantárgyakon kívül pénzgazdálkodás, beruházási döntések, piacismeret, értékesítés, termékfeldolgozás, lakásberendezés, munkaszervezés, családlélektan stb. szerepel a tantervekben a mezőgazdasági tantárgyak mellett.

A háztartásökonómiai oktatás egyetemi szintig való kiterjesztése azért vált szükségessé, mert oktatószemélyzet képzésén kívül tanácsadási szakemberek, tudományos kutatók és közgazdasági beosztású szakértők képzését és folyamatos felsőszintű továbbképzését kívánták biztosítani.

2. *Az igazgatás szintjén* a mezőgazdasági tanácsadó hálózathoz hasonlóan, teljes, országot átfogó *háztartás-gazdálkodási tanácsadó hálózatot* építettek ki a mezőgazdasági minisztériumok szerve-

* Annak ellenére, hogy a háztartásökonómia fogalma Magyarországon alig ismert, az itt felsorolt tevékenységek egy része nálunk is folyik: van az iskolai politechnikai oktatásnak, az 5×1 rendszernek és az iskolán kívüli képzésnek vagy felnőttoktatásnak háztartástani tárgyköre is. A művelődési osztályok, a társadalmi szervek, a Nótanács, a TIT, az ifjúsági egyesületek stb. igen értékes tömegnevelési munkát végeznek e téren, s a kutatások és felméréző vizsgálatok jónéhány helyen évek óta folynak. A nevelés azonban nem megy tovább a hagyományos háztartási tárgyaknál, s az ökonómiai szemléletet, a pénzgazdálkodási, energiazdálkodási elemeket nem tartalmazza, ezért más aspektusból nézve — a kérdés gazdaságpolitikai, munkaerőgazdálkodási, munkaerőirányítási célját még nem szolgálja kielégítően.

zetébe kapcsolva, s e hálózat saját, és társadalmi munkásként besegítő külső munkaerőgárdájával tömegnevelést folytat előadások, tanfolyamok, fogadóórákon adott egyéni tanácsadások, családlátogatások stb. formájában. A tanácsadás témaköre azonos az oktatásban felsorolt ismeretanyaggal.

3. *A kutatás szintjén* fejlettháztartás-ökonómiai tudományos kutatás folyik, melynek célja a háztartások helyzetének teljes felmérése, a tények ismeretében gazdaságpolitikai és társadalompolitikai tervek kidolgozása.

A kutatások kormány szintű tájékoztatást szolgálnak, sokszor országhatáron túlmenően is, mint például India teljes társadalmi fejlesztési tervének kidolgozása az iowai egyetemen. Ugyanakkor kapcsolódik a kutatás ipari vállalatokhoz, a termelőüzemekhez is, mert kutatásaik alapján munkaeszközök, lakásberendezési tárgyak, mezőgazdasági gépek, élelmiszerek, háztartási gépek gyártására tesznek javaslatot és márkázzák a legjobb termékeket.

Végül közvetlenül a háztartásokhoz is visszakerülnek a kutatási eredmények. Színes-képes, milliós példányban megjelenő röplapokon ismertetik a családokkal a helyes munkaszervezést, az ésszerű gazdálkodást, a pénzbefektetés jövedelmező formáit stb.

Mezőgazdasági területeken — és Európa nem kis része még ma is ilyenek tekinthető — szinte közvetítő eszköz a háztartásökonómiai tanácsadó a városi és falusi kultúra között, segít áthidalni a szintkülönbséget, segít behozni a falu lemaradását, ezáltal közvetve lassítja a falusi lakosság elvándorlását. Azzal, hogy továbbképzési lehetőséget teremt a centrumoktól messzefekvő településeken, hagyományos háziiparok felújításával exportképes termelőtevékenységgel mellékfoglalkozási lehetőséghez juttatja a esőkkenő mezőgazdasági jövedelmű családokat, munkaerő-gazdálkodási problémákat segít megoldani.

Kenéz Gyözöné dr.